

СЛУЖБЕН ЛИСТ НА ФЕДЕРАТИВ

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА ФНРЈ“ излегува по потреба, во српско, хрватско, словенечко и македонско издание. — Огласи по тарифата. — Текушата сметка при Народната банка на ФНРЈ за претплата и оделни издања бр. 1032-Т-220, за огласи 1032-Т-221.

Среда, 25 август 1954

БЕЛГРАД

БРОЈ 36

ГОД. X

плата за 1954 година 1500.— динари. — дин., а за странство 1500.— динари. — Редакција: Улица Кралевиќа Марна бр. 9 — Телефони: Редакција 28-838, Администрација 28-276, Продавно одделение 22-619, Тел. централа 28-010.

472.

Врз основа на чл. 31 од Законот за воените инвалиди од војните, а во врска со чл. 11 од Законот за спроведување на Уставниот закон, Сојузниот извршен совет донесува

УРЕДБА

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА УРЕДБАТА ЗА ИНВАЛИДСКИТЕ ПРИНАДЛЕЖНОСТИ

Член 1

Во членот 8 од Уредбата за инвалидските принадлежности („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 33/52) во ставот 2 уводната реченица се менува така што да гласи:

„Право на овој додаток имаат инвалидите што не се во работен однос и не се уживатели на пензија, а чиешто задолжување со данокот на доход од земјоделскиот имот не надминува 500 динари годишно по еден член на домаќинството или вкупниот постојан доход по кој и да е основ не надминува 4.000 динари месечно по член на домаќинството, и тоа:“.

Член 2

Во чл. 15 во ст. 1 на крај се додава нова реченица која гласи:

„Овој додаток се наголемува на износ од 4.000 динари месечно ако уживателите немаат роднини што според законот се должни да ги издржуваат, или ако таквите роднини не се во можност да ги помагаат материјално на каков и да е начин.“

Ставот 2 на истиот член се менува и гласи:

„Право на овој додаток имаат уживателите на фамилијарна инвалиднина што не се во работен однос и не се уживатели на пензија, а се постари од 55 години (жени) односно 63 години (мажи), или се наполно и трајно неспособни за работа, ако нивното задолжување со данокот на доход од земјоделскиот имот не надминува 500 динари годишно по член на домаќинството или вкупниот постојан доход по кој и да е основ не надминува 4.000 динари месечно по член на домаќинството.“

Член 3

Членот 21 се менува и гласи:

„Правото на инвалидски додаток се остварува врз основа на пријава од лицето на коешто со извршено решение му е признаено правото на лична или фамилијарна инвалиднина.“

Инвалидскиот додаток припаѓа од денот од кој припаѓа инвалиднината, ако пријавата е поднесена во срок од три месеци од приемот на решението со кое е признаено правото на инвалиднина. Ако пријавата е поднесена по истекот на тој срок, инвалидскиот додаток припаѓа од првиот ден на наредниот месец по поднесувањето на пријавата.“

Член 4

Во членот 22 ставот 1 се менува и гласи:

„За правото на инвалидски додаток, како и за правото на додаток на деца на уживателите на лична и фамилијарна инвалиднина решава комисијата за инвалидски додатоци која се формира при советот за народно здравје и социјална поли-

тика на околскиот (градскиот) народен одбор од по еден член од советот за народно здравје и социјална политика, од одборот на Сојузот на воените инвалиди од војните и од одборот на Сојузот на борците од Народноослободителната војна.“

Член 5

Членот 23 се менува и гласи:

„Исплатата на инвалидскиот додаток и на додатокот на деца ја врши народниот одбор на околицата (градот) од средствата обезбедени за исплата на инвалидските принадлежности.“

Член 6

Во членот 25 во ставот 2 по зборовите „трајно неспособни за работа“ се брише целиот текст до крајот на ставот, а место тоа се ставаат зборовите: „ако во поглед на даночното задолжување односно доходот домаќинствата ги исполнуваат условите предвидени за примање инвалидски додаток (чл. 8 и 15)“

Член 7

Доколку со Уредбата за инвалидските принадлежности („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 33/52), со оваа уредба и со прописите донесени за нивното применување не е пропишано поинаку, при определувањето на правото на инвалидски додаток ќе се применуваат аналогно одредбите што важат за остварување правото на постојан додаток на деца по прописите за додатоците на деца.

Член 8

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“, а ќе се применува од 1 септември 1954 година.

Сојузен извршен совет

Р. п. бр. 367

20 август 1954 година

Белград

Претседател на Републиката,
Јосип Броз-Тито, с. р.

473.

Врз основа на чл. 30 од Уредбата за кредитите за обртни средства и други краткорочни кредити („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 4/54), а во врска со главата XVIII одделот 3) на Сојузниот општествен план за 1954 година, Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА ИЗМЕНА НА ОДЛУКАТА ЗА УСЛОВИТЕ ЗА ДАВАЊЕ И КОРИСТЕЊЕ ПОТРОШУВАЧКИ КРЕДИТ ЗА КУПУВАЊЕ ЦРН ЈАГЛЕН И ЛИГНИТ ВО 1954 ГОДИНА

1. Во Одлуката за условите за давање и користење потрошувачки кредит за купување црн јаглен и лигнит во 1954 година („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 15/54) се врши следна измена:

Точ. 1 под 3 се менува и гласи:

„Барираните чекови издадени од банката (штедливницата) за користење овие кредити можат да се користат до крајот на 1954 година.“

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Сојузен извршен совет

Р. п. бр. 368
21 август 1954 година
Белград

Го заменува Секретарот, Потпретседател,
Мема Марковиќ, с. р. Светозар Вукмановиќ, с. р.

474.

Врз основа на одделот 4 од главата XXVIII на Сојузниот општествен план за 1954 година, а во врска со чл. 32 од Уредбата за организацијата и работењето на Сојузниот извршен совет („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 19/54) и точ. 1 под 1) од Одлуката за овластување Одборот за стопанство да донесува решенија по работите од надлежноста на Сојузниот извршен совет („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 20/54), Одборот за стопанство на Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА УТВРДУВАЊЕ КОЕФИЦИЕНТОТ ЗА ПРЕСМЕТУВАЊЕ РАЗЛИКАТА ВО ЦЕНИТЕ НА БРОДСКИТЕ УСЛУГИ НА ДОЛГАТА ПЛОВИДБА

1. Пресметувањето на разликата во цените на услугите во меѓународните превозења што ги вршат претпријатијата со своите бродови на долгата пловидба (гранка 512 — морски сообраќај), ќе се врши со Народната банка на ФНРЈ по коефициентот 1,10.

2. Приходите по основот на овој коефициент ќе се користат за наголемување на амортизациониот фонд.

3. Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“, а ќе се применува од 1 јануари 1954 година.

Сојузен извршен совет

О. с. бр. 126
21 август 1954 година
Белград

Претседател
на Одборот за стопанство,
Светозар Вукмановиќ, с. р.

475.

Врз основа на одделот 4 од главата XXVIII на Сојузниот општествен план за 1954 година, а во врска со чл. 32 од Уредбата за организацијата и работењето на Сојузниот извршен совет („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 19/54) и точ. 1) од Одлуката за овластување Одборот за стопанство да донесува решенија по работите од надлежноста на Сојузниот извршен совет („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 20/54), Одборот за стопанство на Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА УТВРДУВАЊЕ ПРИМОТ ЗА ИЗВОЗ НА ВИНО ВО БЕЛГИЈА

1) Пресметувањето на разликата во цените при извозот на природни вина во Белгија ќе се врши со Народната банка на ФНРЈ, покрај определените коефициенти, со прим од 60%.

2) Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“, а ќе се применува од 1 август 1954 година.

Сојузен извршен совет

О. с. бр. 124
21 август 1954 година
Белград

Претседател
на Одборот за стопанство,
Светозар Вукмановиќ, с. р.

476.

Врз основа на ст. 2 точ. 2 на одделот 1 од главата XX на Сојузниот општествен план за 1954 година, а во врска со чл. 32 од Уредбата за организацијата и работењето на Сојузниот извршен совет („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 19/54) и точ. 8 од Одлуката за овластување Одборот за стопанство да донесува решенија по работите од надлежноста на Сојузниот извршен совет („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 20/54), Одборот за стопанство на Сојузниот извршен совет донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ОВЛАСТУВАЊЕ НАРОДНИОТ ОДБОР НА ГРАД БЕЛГРАД ДА МОЖЕ ДА ГИ НАГОЛЕМИ ИЗНОСИТЕ НА ПРЕСМЕТКОВНИТЕ ПЛАТИ НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО ЈУГОСЛОВЕНСКИ АЕРОТРАНСПОРТ

I. Се овластува Народниот одбор на град Белград да може износиите на пресметковните плати предвидени во одделот 1 точ. 1 од главата XX на Сојузниот општествен план за 1954 година, да ги наголеми кај претпријатието Југословенски аеротранспорт за 10%.

II. Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“, а одобрените наголемувања на пресметковните плати ќе важат од 1 јануари 1954 година.

Сојузен извршен совет

О. с. бр. 125
21 август 1954 година
Белград

Претседател
на Одборот за стопанство,
Светозар Вукмановиќ, с. р.

477.

Врз основа на чл. 15 ст. 4 и чл. 17 од Уредбата за градежните претпријатија („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 4/54) пропишувам

ПРАВИЛНИК

ЗА СТРУЧНАТА СПРЕМА НА ИНЖЕНЕРИТЕ И ТЕХНИЧАРИТЕ КАКО ОДГОВОРНИ РАКОВОДИТЕЛИ ЗА ПООДЕЛНИ ВИДОВИ ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ И РАБОТИ

Член 1

Дипломиран инженер од градежен (конструктивен) смер со положен државен стручен испит и тригодишна пракса на градење може да биде одговорен раководител на работите при изведба на сите градежни објекти и работи на нискоградба и високоградба.

Член 2

Дипломиран инженер од архитектонски смер со положен државен стручен испит и тригодишна пракса на градење може да биде одговорен раководител на работите при изведба на сите градежни објекти и работи на високоградба.

Член 3

Дипломиран техничар од градежен (конструктивен) смер со положен државен стручен испит и најмалку петгодишна пракса на градење може да биде одговорен раководител на работи при изведба на градежните објекти и работи што може да ги проектира дипломиран техничар од градежна или архитектонска струка (чл. 11 и 12 од Правилникот за овластените проектантите за градежно проектирање).

Член 4

Дипломиран техничар од архитектонски смер со положен државен стручен испит и најмалку петгодишна пракса на градење може да биде одговорен раководител на работи при изведба на гра-

дежни објекти и работи на високоградба што може да ги проектира дипломиран техничар од архитектонска струка (чл. 12 од Правилникот за овластените проектантски за градежно проектирање).

Член 5

Овластението за одговорен раководител на градежни работи по овој правилник се докажува со уверение од државниот секретаријат за работи на стопанството на народната република на чија територија се наоѓа местото на живеењето на лицето што го бара уверението.

Уверението од претходниот став се издава по молба од заинтересираното лице ако докаже:

- 1) дека е државјанин на ФНРЈ;
- 2) дека ја има пропишаната стручна спрема на својата струка (чл. 1—4 од овој правилник), со тоа што дипломата здобивена во странство или за време на окупацијата мора да биде нострифицирана по прописите што постојат;
- 3) дека го положило пропишаниот стручен испит на својата струка (чл. 1—4 од овој правилник), доколку не е ослободено од полагањето на стручниот испит по прописите што постојат;
- 4) дека ја завршило пропишаната пракса на градење (чл. 1—4 од овој правилник);
- 5) дека е деловно способно;
- 6) дека против него не е изречена казната ограничење на граѓанските права, односно казната забрана да врши непосредно раководење на изведба на градежни работи.

Со молбата за издавање уверение се поднесуваат во заверен препис сите исправи издадени од надлежните органи, со кои се докажува дека молителот ги исполнил условите од претходниот став.

Член 6

Републичкиот државен секретаријат за работи на стопанството му издава, по барање од молителот, уверение во кое мора да биде означено за кои видови градежни работи може лицето на кое му се издава уверението да биде одговорен раководител на градежни работи, со обзир на одредбите на чл. 9—12 од Правилникот за овластените проектантски за градежно проектирање.

Органот од претходниот став ќе го одбие со решение барањето за издавање уверение ако молителот не докажал дека ги исполнува условите од чл. 5 на овој правилник.

Против решението од претходниот став може да се започне управен спор.

Член 7

Градежниот инспектор контролира дали одговорниот раководител на изведба на градежните објекти и работи има овластение на одговорен раководител за изведба на тој вид градежни објекти и работи.

Ако градежниот инспектор утврди дека лицето што ги раководи работите нема потребно овластение за одговорен раководител на тој вид градежни објекти или работи, ќе ја забрани натамошната изведба на објектот и работите под раководство на тоа лице.

Член 8

Градежните претпријатија односно инвеститорите што работат во режија а немаат одговорни раководители со стручна спрема и пракса за изведба на поодделни градежни објекти и работи, должни се во срок од 3 месеци по влегувањето во сила на овој правилник да назначат за одговорни раководители лица што ја имаат пропишаната стручна спрема и пракса.

Член 9

По исклучок од одредбите на чл. 5 од овој правилник може да им се издаде уверението од чл. 5

на овој правилник на инженерите и техничарите од градежен и архитектонски смер што на денот на влегувањето во сила на овој правилник ќе се најдат на должност на одговорни раководители на градежни работи, ако дотогаш ја вршеле со успех таа должност најмалку 6 месеци, со тоа што до крајот на 1955 година да ги исполнат сите пропишани услови што се бараат според овој правилник (чл. 1—4).

Уверението од претходниот став го издава републичкиот државен секретаријат за работи на стопанството.

Уверението издадено врз основа на претходниот став ја губи важноста на 1 јануари 1956 година ако лицето на коешто му е издадено овластението не ги исполни пропишаните услови до крајот на 1955 година.

Член 10

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Бр. 8071

12 август 1954 година

Белград

Државен секретар
за работи на народното стопанство,
Хасан Бркиќ, с. р.

478.

Врз основа на точ. 1 ст. 2 од Одлуката за испраќање извештај на стопанските организации за времената периодична пресметка („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 29/54) издавам

НАРЕДБА

ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ ГРУПИТЕ НА СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ШТО МОЖАТ ДА ИМААТ ПРЕСМЕТКОВЕН ПЕРИОД ОД ТРИ МЕСЕЦИ

1) Во период од три месеци можат да испраќаат до Народната банка на ФНРЈ извештај за времената периодична пресметка стопанските организации од следниве групи:

црна металургија,
металургија на обоените метали,
машиноградба,
електроиндустрија,
производство на филмови,
комбинати на дрвната индустрија,
експлоатација на шуми,
монтажни претпријатија,
градежни претпријатија,
проектантски претпријатија,
претпријатија за длабочински дупчења,
претпријатија за испитување терени,
птт сообраќај,
железнички сообраќајни претпријатија,
поморски сообраќајни претпријатија,
речно бродарство,
Југословенски аеротранспорт,
претпријатија за меѓународна шпедиција,
регистрирани претпријатија за извоз и увоз,
бродоградба, и
багерско бродарски претпријатија.

2) Оваа наредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Бр. 8264

20 август 1954 година

Белград

Државен секретар
за работи на народното стопанство,
Хасан Бркиќ, с. р.

479.

Врз основа на чл. 46, 47 и 48 од Уредбата за књиговодството на стопанските организации („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 53/53), а во врска со чл. 12 точ. 3 од Законот за спроведување на Уставниот закон, пропишувам

У П А Т С Т В О

ЗА ВТОРО ДОПОЛНЕНИЕ НА УПАТСТВОТО ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ НА ИНВЕНТАРИСАЊЕТО (ПОПИСОТ) КАЈ СТОПАНСКИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА

1. Во Упатството за спроведување на инвентарисањето (пописот) кај стопанските претпријатија („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 60/52 и 49/53) се ввршат следни измени и дополненија:

Под I се додава нов став 7 кој гласи:

„Согласноста во смисла на претходниот став за претпријатијата што произведуваат за определен потреб на ЈНА ја дава сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство по предлог од Државниот секретар за работи на народната одбрана.“

2. Ова упатство влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Бр. 8099

16 август 1954 година

Белград

Државен секретар
за работи на народното стопанство,
Хасан Бркиќ, с. р.

480.

Врз основа на чл. 46 од Правилникот за стручната спрема на службениците од геодетската струка („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 9/54) пропишувам

У П А Т С Т В О

ЗА ГРАДИВОТО НА ПРОГРАМИТЕ И ЗА НАЧИНОТ НА ПОЛАГАЊЕТО НА СТРУЧНИТЕ ИСПИТИ НА СЛУЖБЕНИЦИТЕ ОД ГЕОДЕТСКАТА СТРУКА

1. Стручниот испит за знаењето геодетски цртач опфаќа:

Писмен испит

а) Пишување букви и броеви: знаење да се пишува со туш на големи и мали букви, латиница и кирилица (калиграфија, блок, ронд и курзив) и броеви кога се употребува обично перо, редис перо, ронд перо, перо за извлекување и перо за цртање (топографско) — по даден пример.

б) Техничко, слободорачно и топографско цртање:

Од техничкото цртање: извлекување со туш прави полни линии, непрекинати и точкати, покрај ленир различна дебелина како и кружни линии, исто така различна дебелина, со перо за извлекување — по даден пример.

Од слободорачно цртање: да се нацрта со мек молив едно геометриско тело или фигура од гипс ставена пред кандидатот.

Од топографско цртање: цртање на топографски знаци.

Устен испит

а) Геодезија: задача на геодезијата; геодетски работи и нивно значење; мерење на должини и прибор за ова мерење; мерење на агли и инструменти за мерење на агли; обележување на управни (нормали) и инструменти за ова; што се координати; за тригонометриската, полигоновата и линиска мрежа; методи за снимање; висини и висински разлики (само основни поими).

б) Геодетски планови; за плановите воопшто; размери и размерници; десиметарска мрежа; нане-

сување на точки со координати; контролирање на нанесувањето на точките со координати; извлекување на десиметарска, тригонометриска, полигонова и линиска мрежа; картирање на детаљ, извлекување на детаљ, висинско претставување на теренот.

в) Прибор и материјали за цртање; познавање и употребување на приборот и материјалите за цртање.

г) Основни поими за репродукција на планови и карти.

2. Стручниот испит за знаењето картографски цртач опфаќа:

Писмен испит

а) Пишување букви и броеви: по градивото од точ. 1 под а).

б) Техничко слободорачно и топографско цртање: по градивото од точ. 1 под б).

Устен испит

а) Основни поими од картографија; значење на картите во науката и праксата, картографски проекции; физичко-географски елементи на општите географски карти и нивното претставување; претставување на релјефот со изохипси, шрафи, хипсометриска скала и со сенчење, натписи на картите и нивното монтирање; класифицирање на географските карти; атласи.

б) Основни поими за технологија на издавањето на картите; гравирање; сите видови копирање; работење на метални плочи; рамно печатење; фотографија; репродукција; изработување на картографски оригинали; високо печатење.

3. Стручниот испит за знаењето катастарски референт со непотполна средна школа опфаќа:

Практичен испит

Да се изработи катастарски операт за една помала катастарска општина (до 200 парцели) врз основа на детаљните скици, списокот на поврвнини, азбучните регистри и списокот на куќите.

Оператот се состои од списокот на парцелите, поседовните листови, сумарникот на поседовните листови, распоредот по култури и класи, азбучниот преглед на поседовните и нумеричкиот преглед на поседовните листови.

Под изработувањето на катастарскиот операт се подразбира и пресметувањето на катастарскиот приход и преносот на истиот во сите делови на катастарскиот операт.

Кандидатот, на 35 дена пред полагањето на испитот, ќе ја добие практичната задача, со тоа што решената задача ќе и ја предаде на испитната комисија најмалку пет дена пред почетокот на полагањето на испитот.

Писмен испит

а) Пишување букви и броеви: пишување со мастило големи и мали букви, латиница и кирилица како и броеви со употребување обично перо (калиграфија), по даден пример.

б) Спроведување измени низ сите делови на катастарскиот операт кој е изработен од кандидатот на практичниот испит а по дадената задача.

Покрај спроведувањето на измените низ катастарскиот операт треба да се направи и пресметка на катастарските такси.

Устен испит

а) Основни поими од нижа геодезија: задачата на геодезијата; геодетски работи и нивно значење; детаљни скици; геодетски планови, оригинали и копии; размери и размерници.

б) Катастар на земјата: изработување катастарски операт и одржување на катастарот (од податоците на премерот и пописот); тримање приноси за измените и нивното средување; составување список на измени и неговото заклучување; спроведување на измените низ катастарскиот операт поеди-

нечно; пресметување на катастарскиот приход; пресметување на катастарските такси; правене преписи и изводи од катастарскиот операт; составување сумарик на катастарскиот приход; поврзување на домаќинствата и составување категоризацијата на поседите; изработување статистички податоци; познавање на Уредбата за катастарот на земјата, Уредбата за данокот на доход од селокото стопанство и Уредбата за земјарината.

в) Земјишна книга: внатрешно уредување на земјишните книги; главна книга; збирка на исправите; земјишно-книжно уложак; земјишно-книжно тло; поседовница; властовница; теретовница, укижба; предбележба; забележба; земјишно-книжни делби, отписи и приписи.

г) Општо административно работење: прием на предмети и службени списи; работи на деловодниот; експедирање службени списи; архивирање; таксирање на предмети, решенија и молби; катастарски такси и нивно книжење; изработување пречници и изводи од катастарскиот операт.

4. Стручниот испит за звањето катастарски референт со потполна средна школа опфаќа:

Практичен испит

То содржи градивото предвидено за практичниот испит во точ. 3 од ова упатство.

Писмен испит

То содржи градивото предвидено за писмениот испит во точ. 3 од ова упатство.

Устен испит

То содржи градивото во поширок обем предвиден за усниот испит во точ. 3 од ова упатство и му се додава уште: познавање делови од елаборатот на премерот; прописи за отпис на данокот поради елементарни штети; финансиско и материјално работење на катастарските управи.

Аграрни операции: познавање на законите за аграрната реформа и колонизација како и прописите за нивното спроведување; познавање на Основниот закон за експропријација и прописите за неговото спроведување; познавање на Уредбата за арондација на селско-стопанските имоти и селанските работни задруги; принципи на техничко уредување на селско-стопанските земји (комасација на земјата и др.)

СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА ЗВАЊЕТО ГЕОМЕТАР

5. Геодетско-топографската програма опфаќа:

Практичен испит

Изработување на самостојна теренска и канцелариска задача од една од следниве групи работи:

- Триангулација на пониските редови.
- Нивелман геометриски или тригонометриски.
- Детално снимање (по ортогонална или тахиметриска метода) и изработување план (во размера 1:500 до 1:2500) со висинска претстава.

Писмен испит

- Пресметување координати на тригонометриски точки на пониските редови.
- Пресметување координати на полигонови и мали точки со сите помошни пресметувања.
- Пресметување коти на нивелманските репери, детален нивелман и тахиметрија.

Устен испит

а) Низка геодезија: геодетски прибор и направа за мерење должини и обележување агли, со нивното познавање, испитување и ректификација како компарирање на пантлики.

Теодолити за мерење хоризонтални и вертикални агли во триангулацијата и полигоновата мрежа; составни делови на теодолитот; лимб, алжидада, дурбин, либела, завртоци, статив, поделба на лим-

бот; нониус кружен и линеарен; нониусов податок; употребување на нониусот; дурбин и неговите составни делови: окулар, објектив, кончаница; фокусирање надворешно и внатрешно; врсти на либели (обична и со коенциденција); осетливост на либелата; употребување и ректификација на либелата; кончанична паралакса; читање со помош на нониус и лупа, со помош на микроскопи, со помош на микроскоп со цртица и со скала на цртици; микроскоп со микрометар и барабанче.

Теодолити — тахиметри со три конца и авторедукциони.

Нивелмански инструменти обични и прецизни.

Услови кои треба да ги задоволат инструментите за мерење на хоризонтални и вертикални агли, за тахиметрија и нивелман; ректификација на овие инструменти.

Триангулација на пониските редови; триангулација на повисоките редови (само енциклопедиски); принципи на триангулацијата; делење на тригонометриската мрежа во редови; одредување на тригонометриски точки со пресекување напред, назад и комбинираво; основни правила за одредување тригонометриски точки со пресекување; проектирање на тригонометриска мрежа; рекогносцирање на тригонометриски точки; обележување со сигнализирањето; опишување положај и одмерување на тригонометриската точка; мерење на хоризонталните агли; гирусна метода (како се постапува); редуција на центар на ексцентрична станица и ексцентричниот сигнал; одредување елементи за редуција на ексцентрично опажаните правци, директно и индиректно; локални тригонометриски мрежи; геодетски четириаголни, централен систем; специјални случаи на одредување тригонометриски точки; уфрлување и уланчавање; ориентирање на правците; пресметување на приближните координати на точките кои се одредуваат со пресекување напред, назад или од страна; израмнување на координатите на најмали квадрати, поставување равенки на грешките, пресметување на коефициентите — факторите; мерење основници со челични пантлики; одредување должината на основницата мерена со пантлика, со пресметување на соодветните поправки.

Тригонометриски нивелман: формули за пресметување висински разлики, мерење вертикални агли (зенитни растојанија) при разни видови вертикални лимбови; израмнување на влак на тригонометриски нивелман уфрлен меѓу две дадени точки и пресметување надморска висина на јазлов репер.

Елементите на виша геодезија: облик и димензијата на Земјата; Земјината оска; полови; еквадор; меридијан; паралели; географски координати.

Државен правоагли координантен систем

Полигонова мрежа: значење и цел на полигоновата мрежа; дефиниција на полигонов влак; рекогносцирање на полигонов влак и правилата за рекогносцирање; обележување и нумерирање со опис на положајот на полигоновите точки; мерење во полигонова мрежа; мерење на полигоновите агли и грешки на мерењето; мерење на полигоновите страни и грешки на мерењето; мерење на висинските разлики и пресметување, грешките на овие мерења; редуција на косо мерените должини на хоризонт; индиректно одредување на должините на страните; компарирање на челичните пантлики и пресметување на поправките од температурните измени; пресметување на полигонова мрежа; пресметување на дирекционите агли (нагиби); пресметување на координатните разлики и контролно пресметување; пресметување на дирекционите агли (нагиби) и должините на страните од координатите на крајните точки; пресметување на полигонов влак уфрлен меѓу две дадени точки; аголно и линеарно отстапување во полигонов влак и нивна распределба; врзување на полигонов влак за непристапна точка; главни и споредни полигонови влаци; самостоен (затворен) полигонов влак; слеп влак; јазлова точка; скица на полигонова мрежа и план на пресметува-

ње; делење на детаљни листови и скици на скицата на полигоновата мрежа.

Линиска мрежа: цел на линиска мрежа и делење; реконструирање, обележување и нумерирање на мали точки; одмерување на малите точки и скица на линиска мрежа; пресметување на малите точки на линија, продолжение и управна; пресметување на пресекот на две линии; пресметување на лучен пресек.

Нивелман: делење на нивелманот; генерален и детален нивелман; репери; поставување на реперите и опис на положајот; врзни точки при нивелманот; нивелмански страни; нивелмански влак; нивелманска мрежа; делење на генералниот нивелман; технички нивелман; извршување на техничкиот нивелман; нивелмански записници; пресметување на висинските разлики; израмнување на нивелмански влак, уфрлен меѓу два дадена репера (случај на иста и различна категорија на теренот); пресметување на котата на јазлов репер; детален нивелман; извршување на поврвнински нивелман по методата на растурени точки, мрежа квадрати или правоагли геометриски фигури и по профили; пресметување на апсолутните висини на точките од деталниот нивелман; записник за поврвнински нивелман и скици; нивелирање на надолжни и напречни профили; нивелирање на стрми терени.

Снимање на детаљ: ортогонална метода, линија за снимање, мерење на апсциси и ординати, коси мерења, мерење на фронтони, скица при ортогоналното снимање; поларна метода, — тахиметрија, основата за тахиметриско снимање, како се поставува при тахиметриското снимање, почетна и завршна визија, тахиметриско снимање, основни морфолошки облици на теренот и начин на нивното снимање, избор и снимање на точки за конфигурација на теренот, означување на релјефот на деталните скици, врзни точки во тахиметријата, контролни мерења, тахиметриски записник, пресметување на тахиметријата (изведба на формулата за растојание и висинска разлика), пресметување на тахиметријата при тахиметар саморедуктор (ако е визиурата над и под реперот); тахиметриски влаци; прецизна тахиметрија.

б) Изработување на планови и карти: размери, избирање на размерите, делење на тригонометриски секции; делење на детаљни листови, десиметарска и полудесиметарска мрежа; разни начини за нанесување на квадратна мрежа, контролирање на нанесување на квадратните мрежи; извлекување и испишување на координатите на квадратните мрежи; нанесување на точки на план со помош на координати; контролирање на нанесените точки со должини и координатни разлики; позволени отстапувања при ова контролирање; извлекување на полигонова и линиска мрежа на план; инструменти за картирање на детаљ снимен со ортогонална и поларна метода; картирање на детаљ снимен со ортогонална и поларна метода; позволени отстапувања за контролирање на детаљ на планот снимен со ортогонална и поларна метода; извлекување на детаљот и испишување на топографските знаци; испишување броеви на геодетските точки, коти и разни имиња на планот; опишување на планот; интерполирање на изохипси графички, механички и по сметковен пат; конструкција на изохипсите, извлекување и еквидистанција; намалување и наголемување на планови со квадратна мрежа, со редукционен шестар, со пантограф и по топографски пат.

Одредување на поврвнини: инструменти за пресметување на поврвнини; прегледна скица за нумерирање на групите и парцелите; образување и нумерирање на групите; нумерирање на парцелите; пресметување на поврвнини од оригинални мери и мери од план; планиметри; мерење на поврвнини со планиметар, пресметување на поврвнини од координатите на детаљните точки; позволени отстапувања при пресметувањето на поврвнините; земање во

обзир на менувањето на димензиите на картијата и одредување на тоа менување.

Теренски оригинал на картата: картографски (составувачки) оригинал; издавачки оригинал; испишување и испишување на теренскиот оригинал.

Делење на знаците во картографскиот и топографскиот клуч; знаци во размера; условни знаци; делење на условите знаци; пласирање на условните знаци; ориентирање на условните знаци; условни знаци со двојно применување; прекинување, помрдување и изоставување во пртежот; шрафирање.

в) Применета геодезија: задача на применетата геодезија, точноста на графичкото проектирање, деформација на должините и на дирекционите агли (нагиби) на планот; графичко одредување на координатите на точките на проектот; конструкција на квадратна мрежа на проектот; пренесување на проектот во природата; точноста на обележувањето и влијанието на надолжната и напречна грешка при обележувањето; пренесување на линии и агли на теренот; обележување на правци (сите случаи кога се гледаат крајните точки и кога не се гледаат); обележување на криви (круг, елипса, парабола, кубна парабола, клоноида); пренесување на проектирани висини и наклонети линии на терен; пренесување на проектирани поврвнини; пренесување на проектирани висини во темелни дупки и на високи градежи; пресметување на кубатури со помош на висински разлики и профили; регулационен и нивелационен план; обележување на оските на регулационата основа; подготвување на проектот на регулацијата за пренесување на теренот и скица на обележување; пренесување на проектот на регулацијата на теренот; изведување на регулациона и нивелациона линија; обележување на индустриски градби, објекти за водоводи и канализација, тунели и подземни железници, оски на мостовите; снимање на попречни профили при железниците, патиштата и реките; одредување на растојанието меѓу осовинските точки при мостовите; геодетските работи во рударството при регулацијата на реките (утврдување на бреговите, насипи и мелiorации, одводни канали, дренажа); геодетските работи при градба на хидроцентрали, како и при трасирањето на електричните далеководи.

г) Одржување на премерот и катастарот на земјата: познавање на Уредбата за катастарот на земјата; кои податоци ги содржи катастарот на земјата, за што служи и врз основа на што се изработува; катастарски премер; катастарска општина; омеѓување катастарски општини; кои податоци се утврдуваат со катастарскиот премер; катастарско класирање на земјата; катастарската околица; угледни земји; врсти на култури и класи; катастарски приход и скала на катастарскиот приход; поставка при класирањето по извршениот нов премер и при одржувањето на катастарот; катастарски операт, делови на катастарскиот операт; изработување на катастарскиот операт; изложување на катастарскиот операт; одржување на катастарот на земјата; видови промени на земјата кои се предмет на одржувањето; пријавување на промените и констатација на промените; начин на премерување на подрачјата каде што има стар и каде што има нов премер; изработување на скици на премерување; картирање и испишување на промените; нумерирање на новостанатите парцели; пресметување на поврвнини; спроведување промени во деловите на катастарскиот операт; прегледување на имотната состојба секоја десетта година; ревизија на катастарот на земјата.

Земјишна книга и внатрешно уредување на земјишната книга; главна книга, земјишно-книжен уложак, поседовница, властовница, теретовница; збирка на исправи; збирка на катастарски планови; помошни регистри; земјишно-книжно тело; стварни права; сопственост; служности; терети; укинувања; предбележба; забележба; земјишно-книжни делби; описи и приписи; согласноста меѓу катастарот на земјата и земјишните книги.

Одржување на катастарскиот операт во краевите каде што е изработен пописен катастар на земјата.

Аграрни операции: градивото од последниот став на тач. 4.

6. Фотограметриската програма опфаќа:

Практичен испит

Изработување самостојна теренска и канцелариска задача во врска со фотограметријата од една од следниве гранки:

1) Терестричка фотограметрија: да се снимат одреден дел од терен, да се обработат теренските податоци на терестричкото снимање и да се подготви стереопарот за ориентацијата и реституција; да се реституира терестрички стереопар.

2) Фотограметрија на една слика: на еден снимак да се проектират и одредат врзни точки, да се дешифрира снимакот; да се извршат подготвителните работи за редресирање на снимакот, да се редресира снимакот во една и повеќе рамнини; да се монтира снимакот.

3) Стереофотограметрија: на стереопар да се проектират и одредат врзни точки, да се изврши дешифрирање на еден снимак; на еден стереопар да се извршат подготвки и внатрешна ориентација, апсолутна ориентација и реституција (планиметрија, вертикална претстава на теренот).

Писмен испит

а) Пресметување координати на тригонометриски точки на пониските редови и на врзни точки;

б) Пресметување координати на полигонови и мали точки со сите помошни пресметувања;

в) Од терестричка фотограметрија: на еден исечок од топографска карта 1:50000 да се наведе распоред на станиците за снимање и да се одреди положајот и големината на базата за одредената големина за снимањето со образложение; да се пресметаат потребните елементи од терестричките податоци за картирањето на еден стереограм.

Од фотограметријата на една слика: на топографска карта размера 1:50000 или 1:100000 да се нацрта план на летањето за дадениот формат на снимакот и одреденото фокусно растојание на камерата а за извесна големина со детално образложение; да се пресмета надирното растојание и изменување за неколку дадени точки на разни височини; да се објасни на кои слободни движења треба да се врши редресирање при даден положај на снимакот и при дадени отстапувања, да се објасни редресирањето на еден снимак на две рамнини и да се пресмета.

Од стереофотограметријата: на топографска карта размера 1:50000 или 1:100000 да се изврши организација на планот на летањето за одредена големина на снимањето со камера за која се дадени формати на снимакот и фокусното растојание; да се пресметат сите потребни елементи за снимање (размакот на експонажите, висината на летањето).

Устен испит

а) Нижка геодезија: градивото од третиот оддел на тач. 5 под а).

б) Изработка на планови и карти: градивото од третиот оддел на тач. 5 под б).

в) Фотограметријата терестричка: подготовка на земјата за фотограматериско снимање; избор на станици за снимање и начини на одредувањето на станиците и мерењата на базите; реконструкција со обележување и одредување на контролните точки; опис на инструментите и приборот за снимање со терестричка фотограметрија (услови кои треба да се задоволат и употребат); снимање со терестричка фотограметрија; фотографско обработување на снимките; обработување на теренскиот елаборат (пресметување на станиците, контролните точки; средините на бази, управни и тн.); подготовка за картирање; одмерување на односот меѓу автографот и координатографот (пресметување на границите на можноста за картирање како и пресметување интервалите на

висини); ориентација на листот за картирање и контролирање со помош на дадени контролни точки во случај ако базисот не паднува на листот на кој се врши картирањето; реституција на терестрички стереопар (во случај на истраниети и наклонети снимки со различни типови инструменти).

Фотограметрија на една слика: подготовка на теренот за снимање (откривање и обележување на тригонометриската мрежа и тн.); план на летањето; одредување на врзни точки; одбирање на размерата за снимање во врска со размерата на планот; опис на реперите; подготвителни работи пред редресирањето; постапка при редресирањето на рамни снимак на хоризонтален терен; постапка при редресирањето кога врзните точки немаат исти котир; постапка при редресирањето на две рамнини; монтажни работи (обичен фото папир, сув фото папир, мокар, коректостат); извлекување на детаљот со одред на нерамнините на теренот (изместување на детаљот); изработување на асамблажа; дешифрирање на снимките.

Стереофотограметрија: организација на снимањето на одреден терен за дадена големина со дадена камера (даден формат на снимањето и фокусно растојание); организација на подготвителните теренски работи за снимање во одредена големина (обележување на тригонометриски и врзни точки, димензии на белегите и тн.) избор, распоред и начин на одредување на врзните точки за стереофотограметрија; дешифрирање на снимките; дополнителни мерења; опис на инструментите за реституција; подготвителни работи за реституција; внатрешна ориентација на разни типови на инструменти; релативна ориентација (по Грубер, Бранденбергер, Пуавилие); усразмерување на стереограмот (сметковен и графички) апсолутна ориентација (по Пуавилие, по Целер, со 3, 4 и повеќе дадени врзни точки); реституција на хоризонталната претстава за разни размери, реституција на релјефот за разни размери;

г) Одржување на премејот и катастарот на земјата: градивото од третиот оддел на тач. 5 под г).

7. Картографската програма опфаќа:

Практичен испит

Пресметување од една големина на картата во друга; генералисање на реки, мрежа на патишта, железници, хоризонтали; генералисање на населби.

Писмен испит

Пресметување координати на тригонометриски точки на пониските редови; пресметување координати на полигонови и мали точки со сите помошни пресметувања; пресметување на оквирот и пресекоци на мрежата (паралели и меридијани) со оквирот.

Устен испит

а) Нижка геодезија: градивото од третиот оддел на тач. 5 под а).

б) Изработување планови: градивото од третиот оддел на тач. 5 под б).

в) Картографија (теоретска и практична): предмет на картографијата; врска на картографија со географијата, геодезијата и уметност; дефиниција и основни својства на картата; значење на картата во науката и праксата, делење на картите по содржината, намената и размерата; размерници и графичката точност на картите од разни размери; одредување положајот на точките на поврнината на земјата (сфероидот); елементите на географска карта; условни картографски знаци; за картографските проектиции воопшто; дел на земјината поврнина кој може да се смета како рамнина; поим за деформацијата — индикатрисата; линии и точки на нултите деформации; главна големина, делимична големина; изоколи на деформацијата; класификација на картографските проектиции; конусните проектиции и условот на конформноста при нив; за цилиндрична проектиција воопшто; квадратна цилиндрична проектиција; Меркаторова и Гаус Кригерава проектиција; поликонична америчка проектиција; полиедарска проектиција за меѓународната карта 1:1 000 000; оквир

на картите; прегледен лист; делење на картите на листови и обележување (номенклатура) на картите; значење на тригонометриските точки на картите во крупни и ситни размери, прикажување на релјефот на картите (шрафи, сенки, изохипси и поим за еквидистанцијата); одредување на еквидистанцијата за разни размери; графичка еквидистанција, хипсометриска скала и комбиниран начин на прикажувањето на релјефот; имања на картите и изборот на картографски букви.

За картографското генералисање воопшто; генералисање на населените места, на хидрографската и сообраќајната мрежа; генералисање на изохипсите; составање и изработување на картите воопшто; картографски материјал; испитување и подготвување на картографскиот материјал; изработување на редакциски план; изработување на картографски оригинал; меѓусебна врска на соседните листови; коректура; изработување на издавачки оригинал; составување на имињата; редакциски преглед и подготовка на картата за репродукција; изработување глобуси, релјефи и релјефни карти; изработување школски сидни и атласни карти.

г) Технологија на издавањето на плановите и картите: технолошкиот процес; вид на печатење: длабоко, високо, и рамно печатење; репродукциски фотоапарат; шлајфоване на плочите; копирање и подготовка за печатење; изработување на негативи за издавање на карти; каков треба да биде оригиналот за снимање, доведување на оригиналот во теретскиот оквир; ретуширање на негативи; одвојување на бои (за карти во повеќе бои) процесот за изработување на сити отисак; лито и офсет печат, технолошки план (поим); шема на технолошкиот процес; калкулација на работна снага, време и ефект; составање на технолошкиот план.

СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА ЗВАЊЕТО ГЕОДЕТСКИ ИНЖЕНЕР

8. Геодетско-астрономската програма опфаќа:

Практичен испит

Овој испит се состои од теренска и канцелариска работа од областа на виша геодезија и практична астрономија:

а) Виша геодезија: испитување и ректификација на теодолити за мерење на агли во мрежа прв ред (испитување на алхидадата, испитување и ректификација на микроскопите, одредување на поправките за „Руи“); мерење на агли од две точки по зададена метода (гирусна, Шрајберова, француска, метода на сектори); со оценување точноста на извршените мерења.

б) Практична астрономија (само за астрономите): одредување на географска ширина — на зададена точка; одредување на времето; одредување на азимут;

в) Обработување на податоците на мерењето на една основица со оценување точноста;

г) Поставање условни равенки и израмнување една базисна мрежа;

д) Израмнување една нивелманска мрежа (од геометриски или тригонометриски нивелман);

е) Израмнување на група точки (посредни опажања).

Писмен испит

а) Пресметување и израмнување на правоаглие координати на тригонометриските точки со оглед на кривината на Земјата;

б) Пресметување координатите на точките во влак на прецизна полигонометрија;

в) Пресметување на должина и азимут на страна од географски координати; пресметување на географски координати и рамни правоугли или обратни.

Место задачата под в) испитната комисија ќе им даде задача од нижа или примената геодезија на кандидатите кои се запираат со геодезија а обработката на астрономски одредените ширини, време и азимут на кандидатите кои се занимаваат со астрономија.

Устен испит

а) Нижа геодезија: градивото од третиот оддел на точ. 5 под а).

б) Виша геодезија; дефиниција на мрежа од 1 ред; метода за развивање мрежа 1 и 2 ред; обележување тригонометриски точки од 1 ред; сигнализирање на тригонометриски точки од 1 и 2 ред со високи пирамиди хелиотропи и фенери; градба на високи пирамиди; теодолити наменети за точни мерења на хоризонтални агли и нивните конструктивни особини; либели; микроскоп — микрометри; дурбини; главните типови на инструменти наменети за мерење на хоризонтални агли во мрежа од 1 и 2 ред; вијание на мерењата на аглите; ексцентричност на алхидадата; грешка на делењето на лимбот; колимациона грешка; нехоризонталност на обртната оска на дурбинот; невертикалност на алхидадината оска; методи на мерење на хоризонталните агли; мерење поедини агли; Швајцарска метода (метода на сектори); израмнување агли мерени по Шрајберова метода; мерење вертикални агли; основичка мрежа; мерење основици; нормална мера; прибори за мерење основици; компаратори; мерење на основици со жици; подготвителни работи на мерењето; обработка на резултатите на мерењето; израмнување тригонометриска мрежа по начин на условни и посредни мерења, задача на нивелманот на висока точноста; основна државна нивелманска мрежа; мрежа на нивелманот на висока точноста во нашата земја; инструменти за извршување на нивелманот на висока точноста и нивни карактеристични особини; методи на нивелањето (француска, германска, швајцарска, руска); грешки при нивелањето; нивелман на геод; ортометриски поправки; одена на точноста на нивелманот; меѓународна формула за случајната и систематска грешка; израмнување на нивелманот на висока точноста; целта и класификација на прецизната полигонометрија; форма на владите на прецизна полигонометрија и потребна точноста на аголни и линеарните мерења; траверзи; помошни базиси; мерења на агли и базиси; паралаксна полигонометрија; инструменти и прибор; обработување на податоците на мерењето; пресметување на координати на полигонометриски точки;

в) Изработување на планови и карти (само за геодети); градивото од третиот оддел на точ. 5 под б).

г) Одржување на премерот и катастарот на земјата (само за геодети); градивото од третиот оддел на точ. 5 под г).

д) Применета геодезија (само за геодети); градивото од третиот оддел на точ. 5 под в), како и мерења при испитувањето стабилноста на високите брани (микротриангулација).

е) Практична астрономија (само за астрономите): координатните системи; привидното дневно движење на небескиот свод; минување на звездите низ меридијанот, I вертикал и дадениот алмункантарат.

Аберација, паралакса, прецесија и мутација.

Звездените каталози: пресметување на средните положаи на звездите за почетокот на годината и привидните положаи за моментот T. Пресметување на азимутите за α Поларис.

Инструменти за астрогеодетски работи: универзални, пасажни, зенит телескоп, астролаб, зенитален круг. Опис на инструментите, ректификација, испитување на константите, либелите, и други делови; поставување на инструментите и подготовка за опсервирање.

Часовници, хронометри, хронографи (со перо и кои печатат) амплификатори, радиоприемници-спис и работете со нив.

Време: врсти на време, преод од едно во друго; одредување на состојбата на часовници и хронометрите, часовни радио сигнали. Одредување на времето со посажен инструмент. Локална и меѓународната часовна служба, временските зони. Одредување должини и разлики на должините. Одредување ширини; Талкотсвата метода; избор на радио звезди. Служба на ширините: локално и меѓународно одредување положајот на полот на Земјата.

Одредување на азимути: класичниот метод по а Поларис; директен метод со минување на звезди низ вертикалоц на целта.

9. Фотограметријската програма опфаќа:

Практичен испит

Покрај градивото од првиот оддел на точ. 6 и од терестричка фотограметрија: испитување и ректификација на фототеодолит.

Од фотограметријата на една слика: одредување врзни точки со радијалтриангулација; ректификација на редресер.

Од стереофотограметрија: испитување регулжата на камерата за снимање (фотогониометар); ректификација на инструментите за реституција; надоврзување на стереопар; одредување на врзни точки со метода на надоврзување (аеротриангулација).

Писмен испит

Пресметување и израмнување на правоагли координати на тригонометриски точки со оглед на кривината на земјата. Пресметување на координатите на точки во vlak на прецизна полигонометрија.

Од фотограметрија: покрај градивото од вториот оддел на точ. 6 под в) уште и од терестричка фотограметрија: проектирање на снимањето.

Од фотограметрија на една слика: проектирање на снимањето; пресметување на елементите за ориентација; пресметување на изместувањето заради релјефот и невертикалноста на оската на снимањето. Да се изведат равенките на редресирањето и да се објаснат слободните движења. Оптичко-фотографско редресирање на една или две рамнини. Израмнување на радиална триангулација.

Од стереофотограметријата: проектирање на снимањето. Теорија на релативната и апсолутната ориентација.

Устен испит

а) Нижка геодезија: градивото од третиот оддел на точ. 5 под а).

б) Виша геодезија: градивото од третиот оддел на точ. 8 под б).

в) Фотограметрија: проширено градиво од третиот оддел на точ. 6 под в) а) уште и радиална триангулација; теоријата на редресирањето воопшто; теоријата на релативната и апсолутната ориентација, како и на аеротриангулацијата; инструментите за реституција, теоријата и механичкиот состав.

г) Изработка на планови и карти: градивото од третиот оддел на точ. 5 под б).

д) Одржување на премерот и катастарот на земјата: градиво од третиот оддел на точ. 5 под г).

10. Картографската програма опфаќа:

Практичен испит

Покрај градивото од првиот оддел на точ. 7 уште и: за изработување една карта за одредена намена да се избере размера, картографска мрежа, проекција со образложение, репродукција на картата, генералисање со редакциски и технолошки план; изработување картографски оригинал за еден дел на карта.

Писмен испит

а) Пресметување и израмнување на правоагли координати на тригонометриски точки со оглед на кривината на Земјата.

б) Од картографија: пресметување на Гаус-Кригерови правоагли координати од географски и обратно по равенките на Гаус-Кригера и Гаус-Шрајбера, пресметување на правоагли координати од една зона во друга за две дадени точки; редукција на должини и правци; анализа и оценка на картографскиот материјал.

Устен испит

а) Нижка геодезија: градивото од третиот оддел на точ. 5 под а).

б) Виша геодезија: градивото од третиот оддел на точ. 8 под б).

в) Картографија — математичка; размера (главна, делимична); главни правци; индикатриса и неј-

зиното значење; пресметување елементи на индикатрисата и нејзината графичка конструкција; линиите на нулти деформации; деформација на должините, поврнините и аглиите; пресликување на елипсоидот на топка (конформно, еквивалентно и екви-дистантно); делење проекции со оглед на својствата на пресликувањето; услов на конформноста и еквивалентноста; полиедарски проекции и нивната употреба при изработувањето на картите и плановите; Ласини-Солднеровата проекција; конусни проекции (конформна, еквивалентна и екви-дистантна); пресметување на оквирот на секцијата за карти разни размери; цилиндрични проекции (конформни, еквивалентни и екви-дистантни); Меркаторова проекција; Гаус-Кригеровата проекција; пресметување на правоагли координати од географски и обратно, пресметување на размерите, конвергенцијата на меридијаните, одредување на ширината на зоната; редукција на правци и должини; пресметување на правоагли координати од една зона во друга; перспективна проекција; делење, равенките на меридијаните и паралелите во секоја од перспективните проекции и нивната конструкција, Поликонусна проекција; проекцијата на меѓународна карта размера 1:1,000,000.

Практична: развој на картографијата во Југославија; предмет на картографијата и врска со геодезијата, уметноста и географијата; дефиниција на картата; содржина на картата, оквири на картата и условни знаци, картографско генералисање на сите елементи на картата; начин за претставување на релјефот; картографски материјал, неговото испитување и оценка; редакциски план и изработување; добивање основа за картографскиот оригинал; составување карти спрема нивната намена; изработување издавачки оригинал и сите фази што треба тој да ги помине; добивање географски, правоагли и поларни координати на картите; добивање растојанија, агли, висини и поврнини на картите; анализа и оценка на картите, калкулација на работната сила.

г) Технологија на издавањето на планови и карти: фотографска оптика; светлост; одбивање на светлоста; кршење на светлоста, леќи; пречник и светлосна јачина; бленда и длабочинска острина; пречници на боите; сферна аберација; астигматизам и закривување; кома; дисторзија; светлосни дамки; светлосна јачина; агол на снимањето; фото објективи; помошна оптика; тражила; мерачи на далечина; затворачи; бленди; оклоп на објективот; системи на фото апарати; делење на апаратите; материјал за снимање; ортохроматски, панхроматски, суперпанхроматски, инфра-црвен, материјал за снимање во природни бои; особини на негативниот материјал; осетливост спрема светлоста и боите; градиција; позитивен материјал; дијапозитивен материјал; снимање; репродукција при вештачко светло; мрачна комора; состав и вид на развивачот; перцент за развивачите и фиксирите; појачавање; ослабување.

Репродукција на карти: висок, длабок, рамен и офсет печат; примена на фотограметрија; литографија, фотолизитографија; автографија; автотипологија; хромотипологија; плави отипици.

д) Изработување на планови: градивото од третиот оддел на точ. 5 под б), без градивото за картите.

11. Гравиметријската програма опфаќа:

Практичен испит

Одредување силата на тежата со клатно, со гравиметар или вариометар (клатно на една точка а, со гравиметар или вариометар во затворен полигон).

Писмен испит

Пресметување и израмнување правоагли координати на тригонометриски точки со оглед на кривината на Земјата.

Пресметување на координати на точки во vlak на прецизна полигонометрија.

Од гравиметрија: Обработување на теренските работи по сметковен пат или со помош на номографија; решавање проблеми во врска со испитувањето

односно проектирањето, организација или обработувањето на гравиметриските работи.

Устен испит

а) Нижја геодезија: градивото од третиот оддел на точ. 5 под а).

б) Виша геодезија: градивото од третиот оддел на точ. 8 под б).

в) Геофизика: теорија на обликот на Земјата; Њутнов закон; потенцијалот на силата на привлекувањето и неговите особини; сила на тежата и нејзината потенцијална функција; гравитационо поле на Земјата и неговите дневни измени, Клеровата и Стоксовата теорема; нормална вредност на силата на тежата; одредување на обликот на Земјата по гравиметриски пат; Стоксовата формула и отстапувањето на геоидот од референц елипсоидот; Веинг-Мајнесовата формула за одредување на скршнувањето на вертикалните линии; друг начин за одредување на скршнувањето на вертикалните линии; изостезии; Пратова, Еријева и Веинг-Мајнесова хипотеза за распоредот на масите во внатрешноста на Земјината кора.

Методи за мерењето и инструментити: апсолутни и релативни одредувања вредноста на силата на тежата; динамичка и статичка метода за мерење забрзувањето на силата на Земјината тежа; инструменти за мерење со динамичката метода (реверзни и обични клатна); опис на клатното со помошниот прибор; принципи на работа со клатна; сведување на нормални услови на гледаните вредности; поправки за амплитуда, температура (статичка и динамичка); движење во отпорна средина; одот на хронометарот; клатнење на стативот; предностите и недостатоците на работата со клатна; инструменти за статистичка метода (гравиметри); основните принципи на конструкцијата на гравиметарот; услов на примената на гравиметарот за регионални гравиметриски премери; работење со гравиметар, предимства и недостатоци на работењето со гравиметар имајќи ги предвид за потребите на геодезијата. Точноста на мерењето со поедини инструменти (врз основа на досега постигнатите резултати, сведување на гледаните вредности; потребата на сведување; методи на сведување (инверзии, изостазии, Бугеова, кондензации); аномалии на силата на тежата (Фајсова, полна Бугеова изостатичка); геодетско и геолошко значење на аномалиите; деформации на обликот на геоидот произведени од поедини сведувања (редукции) одредување елементите потребни за пресметување на поедини аномалии; препорака на меѓународната геодетска и геофизичка унија во поглед на работите од областа на гравиметријата, гравитационен вариометар; принципот на I и II тип на Етвешовата теразија; описи и конструкции на торзионите теразии (3, L и C теразии); одредување константи при торзионите теразии; обработување на посматрањето; поправка за влијанието на околниот релјеф; геометриско, физичко и геодетско значење на другите изводи на потенцијалот на силата на тежата; нормални вредности на другите изводи; претстави на резултатите на мерењето; одредување на скршнувањето на вертикалите и на вертикалниот градиент на силата на тежата; остварување на гравиметриските работи; проектирање на гравиметриската мрежа; одбирање места за поставање на гравиметриски точки; израмнување на гравиметриската мрежа; организација на работите на терен и во канцеларија; одредување географски координати и апсолутна висина на гравиметриски точки.

ОДДЕЛЕН ИСПИТ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ ВО XI ПЛАТЕН РАЗРЕД

12. За катастарските референти одделниот испит опфаќа:

Практичен испит

Проведување на промени низ катастарскиот операт по завршената градба на некој пат, железница, канал и сл.; по завршена ароднација или парцелација, по реамбулација; формирање на катастарски операт кога се формира нова катастарска општина

од две или повеќе кои ги има или кога се менува границата на катастарска општина.

Устен испит

Одбрана на задачата од практичниот испит како и пошироко познавање на материјата за изработување и одржување на катастарскиот операт и аграрните операции.

13. За геометрите кои вршат геодетско-топографски работи одделниот испит опфаќа:

Практичен испит

Организација и анализа на работите на триангулација, нивелман, премер, одржување на премерот во применета геодезија; составување проект за овие работи, како и оценка на извршените работи.

Устен испит

Одбрана на задачата од практичниот испит како и пошироко познавање на целокупната стручна материја од областа на нижја геодезија, а нарочно од областа на која кандидатот работел во текот на своето служење.

14. За геометри кои вршат фотограметриски работи одделниот испит опфаќа:

Практичен испит

Организација и анализа на работите на фотограметриското снимање; составување проект за овие работи како и оценка на извршените работи.

Устен испит

Одбрана на задачата од практичниот испит како и пошироко познавање на целокупната стручна материја од областа на фотограметријата а нарочно од областа на која кандидатот работел во текот на своето служење.

15. За геометрите кои вршат картографски работи одделниот испит опфаќа:

Практичен испит

Организација и анализа на картографските работи, составување проект за овие работи како и оценка на извршените работи.

Устен испит

Одбрана на задачата од практичниот испит како и пошироко познавање на целокупната стручна материја од областа на картографијата а нарочно од областа на која кандидатот работел во текот на своето служење.

ОПШТИОТ ДЕЛ НА ИСПИТИТЕ

16. При полагањето на градивото од општ карактер (чл. 15 од Правилникот за стручната спрема на службениците од геодетска струка) на стручните испити за звањата на геодетски инженер, геометар и катастарски референт со свршена средна школа, ќе се бара од кандидатите пошироко познавање на државното уредување на ФНРЈ (Уставот на ФНРЈ, Уставниот закон и Општиот закон за народните одбори), додека за кандидатите за другите звања во геодетската струка, ќе се бара да ги познаваат само основните принципи на горе споменатите закони.

ОПШТИ УПАТСТВА

17. Практичната задача на одделниот испит за унапредување во XI платен разред треба писмено да се образложи од што ќе се види кои причини го раководеле кандидатот при изборот на решението. Кандидатот ќе ја добие задачата на 40 дена пред испитот која мора да и ја предаде на комисијата на 10 дена пред полагањето на испитот.

18. При изработувањето на писмената задача кандидатот може да се служи само со оние помошни средства за кои ќе добие одобрение од испитната комисија. Меѓусебниот разговор на кандидатите за време на полагањето на испитот е забранет. Напуштањето на испитните простории може да се врши само по одобрение на дежурниот член на испитната комисија.

Пред да се отпочне со изработувањето на писмената задача на кандидатите им се кажува колку време ќе трае работата.

19. При усниот испит кандидатот треба да покаже практично и теориско знаење од предметите што ги полага.

Освен предметниот испитувач на кандидатите може да им поставува прашања и претседателот на Испитната комисија.

20. По завршеното усно испитување комисијата го одредува крајниот успех на целокупниот испит за секој кандидат.

Кандидатот го положил испитот ако за тоа гласа мнозинство на членовите на комисијата.

Крајниот успех на испитот им го соопштува на кандидатите претседателот на испитната комисија, во присуство на сите членови.

Бр. 970

31. јули 1954 година

Белград

Директор
на Сојузната геодетска управа
Димитрије Милачиќ, с. р.

481.

Во врска со Одлуката за издавање нови ситни ковани пари („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 34/54), а врз основа на чл. 17 точ. 2 од Уредбата за банките и штедилниците („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 4/54) и Одлуката од Управниот одбор на Народната банка на ФНРЈ донесена на заседанието од 14 јуни 1954 година, донесувам

РЕШЕНИЕ

ЗА ПУШТАЊЕ ВО ОПТЕК НОВИ МЕТАЛНИ ПАРИ ОД 5, 2, 1 И 0,50 ДИНАРИ

1) Народната банка на ФНРЈ ќе пушти во оптек на 1 септември 1954 година нови метални пари од алуминиум од 5, 2, 1 и 0,50 динари, што, како година на изданието, носат ознака „1953“.

2) Сегашните пари од хартија од 5 и 1 динар ДФЈ и сегашните метални пари од цинк од 5, 2, 1 и 0,50 динари (издание 1945 година) остануваат и натаму во оптек како законско средство за плаќање.

3) Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на ФНРЈ“.

Каб. бр. 22

16 август 1954 година

Белград

Гувернер
на Народната банка на ФНРЈ,
Војин Гузина, с. р.

О П И С

НА НОВИТЕ МЕТАЛНИ ПАРИ ОД 5, 2, 1 И 0,50 ДИНАРИ

Народната банка на ФНРЈ објавува дека врз основа на Одлуката на Сојузниот извршен совет за издавање нови ситни ковани пари Р. п. бр. 453 од 7 август 1954 година („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 34/54), на Одлуката од Управниот одбор на Народната банка на ФНРЈ од 14 јуни 1954 година и Решението од Гувернерот на Народната банка на ФНРЈ Каб. бр. 22 од 16 август 1954 година, пушта во оптек на 1 септември 1954 година нови метални пари од алуминиум од 5, 2, 1 и 0,50 динари, што, како година на изданието, носат ознака „1953“.

Описот на новите метални пари гласи:

1) Тежината и димензиите изнесуваат:

од 5 дин. — 1,67 грама, а во пречник 23,6 мм
од 2 дин. — 1,24 грама, а во пречник 22,2 мм
од 1 дин. — 0,90 грама, а во пречник 19,8 мм
од 0,50 дин. — 0,62 грама, а во пречник 17,4 мм.

Позволено е отстапување во поглед на тежината кај сите апоени за 5% (пет отсто) над или под означената тежина.

2) Легурата на новите метални пари се состои од алуминиум со минимум чистота од 99%.

3) Формата на новите метални пари е следна:

а) од лице: в среде е државниот грб, а околу грбот назив на државата „Федеративна Народна Република Југославија“;

б) од опачина: в среде е ознака на вредноста 5, 2 и 1 а под тоа натпис „динари“, односно 50 а под тоа натпис „пари“; во венецот над ознаката на вредноста 7 петокраки звездички, а на среде од левата и десната страна годината на изданието (19-53);
в) на работ од лицето и опачината — низа точкици.

4) Текстот на овие пари е напишан: на лицето со кирилица а на опачината со латиница — кај апоените од 5 и 1 динар, односно на лицето со латиница а на опачината со кирилица — кај апоените од 2 и 0,50 динари.

Од Народната банка на ФНРЈ.

ОД СЛУЖБЕНИТЕ ЛИСТОВИ НА НАРОДНИТЕ РЕПУБЛИКИ

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

„Службени гласник Народне Републике Србије“ во бројот 25 од 15 јуни 1954 година објавува:
Решение за дополнување на Решението за назначување арбитражни вештаци.

Во бројот 26 од 19 јуни 1954 година објавува:
Задолжително толкување на чл. 14 од Законот за аграрната реформа и внатрешната колонизација;
Задолжително толкување на чл. 117 ст. 2 од Законот за измени и дополненија на Законот за избирањето и отповикот на одборниците на народните одбори;

Одлука за дополнителните плати на ветеринарните на работа во сточарско-ветеринарните и ветеринарните станици;

Решение за одредување градските општини во кои ќе се основаат инспекции за пазариштето;

Исправка на Правилникот за техничките услови, уреди и опрема на работните простории на трговските стопански организации;

Исправка на Врмениот правилник за работа на Републичкиот собор на Народната скупштина на Народна Република Србија.

Во бројот 27 од 22 јуни 1954 година објавува:

Решение на Републичката изборна комисија на Народна Република Србија за разрешување досегашниот и именување нов претседател и потпретседател на Околинската изборна комисија за спроведување избори за народни пратеници за Републичкиот собор на Народната скупштина на НР Србија;

Решение на Републичката изборна комисија на Народна Република Србија за разрешување досегашниот и именување нов секретар на Околинската изборна комисија за спроведување избори за одборници на народните одбори;

Решение на Републичката изборна комисија на НР Србија за разрешување досегашниот и именување нов претседател на Околинската изборна комисија за спроведување избори за народни пратеници за Републичкиот собор на Народната скупштина на НР Србија;

Решение на Републичката изборна комисија на НР Србија за разрешување досегашниот и именување нов претседател на Столинската изборна комисија за спроведување избори за одборници на народните одбори

Во бројот 28 од 26 јуни 1954 година објавува:

Правилник за отстранување и спречување полови зарази кај говедата.

Во бројот 29 од 29 јуни 1954 година објавува:

Уредба за вршење на домашната дејност;

Одлука за одредување занаетски дејности во кои може да се дозволи организирање работа дома кај работникот;

Одлука за процентот на годишниот данок на доход од земјоделските домаќинства кој ќе се исплаќува во третото тримесечје 1954 година.

**НАРОДНЕ НОВИНЕ
СЛУЖБЕНИ ЛИСТ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ
ХРВАТСКЕ**

„Народне новине“ службени лист Народне Републике Хрватске во бројот 28 од 18 јуни 1954 година објавуваат:

Наредба за одредување народните одбори кои осниваат комисији за полагање испити за квалифицирани и висококвалифицирани работници од градежната струке;

Решение за дополнително на списокот за арбитражните вештачи во НР Хрватска за 1954 година.

Во бројот 29 од 24 јуни 1954 година објавуваат:

Одлука за количините вино и ракија што можат производителите во производната 1954 — 1953 година да ги потрошат во своето домаќинство без плаќање данок на промет;

Одлука за овластување Одборот за стопанство да донесува решенија по работите од надлежноста на Извршниот совет на Саборот на НР Хрватска;

Правилник за висината на наемнината за ловишта на ловечките друштва;

Наредба за одредување села и помали места во кои може да оснива приватен занаетчиски дуќан и лице без спрема на висококвалифициран односно квалифициран занаетчиски работник.

**УРАДНИ ЛИСТ
НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СЛОВЕНИЈЕ**

„Урадни лист Народне Републике Словеније“ во бројот 23 од 17 јуни 1954 година донесува само одлуки на народните одбори.

Во бројот 24 од 24 јуни 1954 година објавува:

Уредба за организацијата и работата на Извршниот совет на НР Словенија;

Уредба за занаетчиските струки за кои се издаваат занаетчиски дозволи за приватни занаетчиски дуќани по проста претсметка;

Одлука за ревизија и потврда на инвестиционата програма за објектите од општо значење за НР Словенија;

Одлука за најмалиот број на занаетчиски работници кои можат да основат занаетчиска задруга;

Решение за реорганизација на Институтот за шумарство и дрвна индустрија на НР Словенија;

Решение за оснивање финансиска инспекција во градските општини со поодделни права;

Наредба за опремата на работните простории на трговските претставништва;

Наредба за одредување објектите за кои комисијата за технички преглед ќе ја именува републичката градежна инспекција;

Наредба за дополнително на Наредбата на сојузниот Државен секретар за работи на народното стопанство за стопанските дејности кои се сметаат за занаети и за стручно образование што е потребно за вршење на тие дејности;

Наредба за стопанските дејности кои се слични со занаети;

Наредба за занаетите без постојано работно место;

Наредба за отстапувањето од условот за стручно образование потребно за оснивање приватни занаетчиски дуќани во селата и помалите места;

Наредба за занаетчиските струки што се меѓусебно сродни и за струките што се дополнуваат меѓусебно

**СЛУЖБЕНИ ЛИСТ
НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

„Службени лист Народне Републике Босне и Херцеговине“ во бројот 14 од 23 јуни 1954 година објавува:

Решение за отштетен ценовник за шумските штети;

Решение за цените за ситно техничко дрво, шумските садници, споредни шумски производи и за користење на шумското земјиште.

Во бројот 15 од 7 јули 1954 година објавува:

Уредба за организацијата и работењето на Извршниот совет на НР БиХ;

Одлука за распределба на делот на добивката на претпријатијата во состав на заедницата на стопанските претпријатија на Југословенските пошти, телеграфи и телефони;

Одлука за попис на запослените лица во стопанските претпријатија;

Измени во списокот на постојаните судски толкувачи.

**СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

„Службен весник на Народна Република Македонија“ во бројот 19 од 14 јуни 1954 година објавува:

Упатство за начинот на пресметувањето и наплатата на данокот на промет на тутунот;

Решение за одобрување оснивањето и работата на Здружението на дипломираните сестри на НРМ;

Решение за одобрување оснивањето и работата на Друштвото на оперските и хорските уметници на НР Македонија;

Решение за одобрување оснивањето и работата на Сојузот на извидниците на НР Македонија;

Решение за одобрување оснивањето и работата на Здружението на музичарите и оперските и симфониските оркестри на Македонија.

СОДРЖИНА:

	Страна
472. Уредба за измени и дополненија на Уредбата за инвалидските припадности —	593
473. Одлука за измена на Одлуката за условите за давање и користење потрошувачки кредит за купување при јаглен и лигнит во 1954 година — — — — —	593
474. Решение за утврдување коефициентот за пресметување разликата во цените на бродските услуги на долгата пловидба —	594
475. Решение за утврдување примот за извоз на вино во Белгија — — — — —	594
476. Решение за овластување Народниот одбор на град Белград да може да ги наголеми износите на пресметковните плати на претпријатието Југословенски асротранспорт — — — — —	594
477. Правилник за стручната спрема на инженерите и техничарите како одговорни раководители за поодделни видови градежни објекти и работи — — — — —	594
478. Наредба за определување групите на стопанските организации што можат да имаат пресметковен период од три месеци — —	595
479. Упатство за второ дополнително на Упатството за спроведување на инвентарисањето (пописот) кај стопанските претпријатија — — — — —	596
480. Упатство за градивото на програмите и за начинот на полагањето на стручните испити на службениците од геодетската струка — — — — —	596
481. Решение за пуштање во оптек нови метални пари од 5, 2, 1 и 0,50 динари — —	603